

IQTISODIY TADQIQOTLAR
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
ECONOMIC RESEARCH

ILMIY JURNALI

3
2021

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT
UNIVERSITETI**

“IQTISODIYOT” FAKULTETI

**IQTISODIY TADQIQOTLAR
(ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ,
“ECONOMIC RESEARCH”)**

ILMIY JURNALI

3

2021

Toshkent

3
2021

Elektron ilmiy jurnal
Научный журнал
Scientific magazine

IQTISODIY TADQIQOTLAR ILMIY
JURNALI

MUASSIS

Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti

Tahrir kengashi raisi:

Abduraxmonov Qalandar Xodjayevich – i.f.d., prof.,
akademik

Tahrir kengashi:

Eshov Mansur Po'latovich- i.f.d., professor
Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna – i.f.d., professor
Xudoyqulov Sadriddin Karimovich – i.f.d., professor
Begalov Baxodir Abdusalovich- i.f.d., professor
Bekmurodov Adxam Sharipovich- i.f.d., professor
Vaxabov Abduraxim Vasikovich- i.f.d., professor
Maxmudov Nosir Maxmudovich- i.f.d., professor
Salimov Baxtiyor Tadjiyevich- i.f.d., professor
Mustafaqulov Sherzod Igamberdiyevich- i.f.d., professor
Jumayev Nodir Xosiyatovich- i.f.d., professor
G'ofurov Ubaydullo Vaxabovich- i.f.d., professor
Xolmo'minov Shayzaq Raxmatovich- i.f.d., professor
Amirov Lochinbek Fayzullayevich – i.f.n., PhD
Xatamov Ibodullo Sadullayevich – i.f.n., dosent
Asqarova Mavluda Turopovna- i.f.n., dosent
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich- i.f.n., dosent
G'ayibnazarov Sanjar Baxodirowich – i.f.n., dosent
Kamalova Malika Nizamovna- i.f.n., dosent
Mamaraximov Begzod Erkinovich- i.f.n., dosent

Tahrir hay'ati:

Begzod O'rinnov- (AQSh)
Uktam Burxanov – (Chexiya)
Bozorboy Berkinov – i.f.d. (O'zbekiston)
Mark Rozenbaum (AQSh)
Wolfgang Lukas (Germaniya)
N.V. Morozov (Rossiya)
Viktoriya Vdovichenko (Ukraina)
Gulyabmir Raxmani (Afg'oniston)
Axmed Muxamed Aziz Ismail (Misr)
Kaukab Azim (Saudiya Arabistoni)
Sherqul Shodmonov (Toshkent)
Rauf Salaxodjayev (Toshkent)
Axmedjon Mamatov (Toshkent)
Ju Jengron (Xitoy)
Jou Chingjiye (Xitoy)

© ISSN 2181-4457

**IQTISODIY TADQIQOTLAR ILMIY
JURNALI**

**3
2021**

**Elektron ilmiy jurnal
Научный журнал
Scientific magazine**

Bosh muharrir:

Eshov M.P.- i.f.d., prof.

Bosh muharrir o'rbinbosari

Amirov L.F. - PhD

Adabiy muharrir

Xajiyev B.D.- i.f.n., dots.

Musahhih:

Jurnal sahifalarida chop etilgan materiallardan foydala-nilganda "Iqtisodiy tadqiqotlar" ilmiy jurnalidan olindi deb ko'rsatilishi shart. Tahririyat taqdim etilgan maqolalarni taqriz qilish va qaytarish majburiyatini olmagan. Maqolada keltirilgan dalillar va ma'lumotlar uchun muallif javobgar.

Veb-sayt manzili: <https://economicresearch.tsue.uz>

E-mail: economicresearchjournal@gmail.com

MUNDARIJA

IQTISODIYOT, INNOVASIYA VA TADBIRKORLIK NAZARIYA VA AMALIYOT		
Xajiyev B.D.	Yangi O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish – muhim yo'naliш.....	6
Qurbanova O.T.	Features of pricing in modern economy.....	18
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH: MAKROIQTISODIY YONDOSHUV		
Eshov M.P.	Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash iqtisodiy o'sishga erishishning yo'nalishi.....	21
Yakubov I.O., Xayitov S.B.	O'zbekistonda xalqaro mintaqaviy hisoblar tizimi standartlaridan foydalanish imkoniyatlari.....	26
Дадаханова С.М.	Новые инструменты в привлечении инвестиций: рынок капитала и ЕТФ как важный фактор повышения инвестиционной привлекательности региона.....	33
Bustonov M.M.	Yangi O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoiti-da iqtisodiy o'sish sifat omillarining ta'siri.....	37
INSON RESURSLARINI BOSHQARISH, IJTIMOIY SIYOSAT VA BANDLIK		
Abdurakhmanov G.K., Kurbonov S.P.	Promoting efficient and productive employment in the labor market.....	41
Ismailov A.M., Yuldashev G'.T.	Qurilish ishlab chiqarish jarayonida aholi bandligi va ular mehnatidan samarali foydalanish.....	55
Najimadinov R.D.	Demografik o'zgarishlarning qishloq mehnat bozorini boshqarishga ta'siri.....	58
Bozorova S.A.	Rekruting agentliklari - aholini ish bilan ta'minlashning istiqbolli yo'nalishi sifatida.....	62
Karimova N.S.	Kambag'allik - yangi O'zbekistonning asosiy ijtimoiy-iqtisodiy muammosidir.....	70
Maxamatov E.Y.	Kambag'allikni qisqartirishda kichik biznes va tadbirkorlik – taraqqiyot omili sifatida.....	75
TARMOQLAR IQTISODIYOTI VA REAL SEKTORNI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH		
Махмудов Н.М.	Теории международной торговли и их применение в экономике.....	82

КАМБАҒАЛЛИК - ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ АСОСИЙ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ МУАММОСИДИР

*Каримова Нилуфар Садирдин қизи -
ТДИУ “Фундаментал иқтисодиёт”
кафедраси асистенти*

Аннотация: Мехнатга лаёқатли аҳолининг иш билан бандлигини ошириш ва камбагалликни қисқартиришида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланишини алоҳида ўрин эгаллайди. Мазкур мақолада камбагалликни камайтиришида инновацион тадбиркорлик фаолиятининг хусусиятлари, аҳамияти ёритилган. Кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириши бўйича таклифлар илгари сурилган.

Таянч иборалар: камбагаллик, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, инновация, концепция, пандемия, глобал инқизоз, разбатлантиши.

Мамлакатимизда камбагалликни қисқартириш ва эҳтиёжманд оиласарни ижтимоий қўллаб-қувватлаш борасидаги чора-тадбирларнинг натижадорлигини ошириш ва бунда аҳолининг мақсадли гурухини аниқлаш бўйича вазифалар аниқ бир мезон ва услубий ёндашувларнинг ишлаб чиқилишини талаб этади. Ўз навбатида, ушбу услубий ёндашув ва базани шакллантириш аҳолининг турмуш шароити ва ижтимоий ҳолатини бевосита ўзида акс эттирувчи, яъни уларнинг истеъмол таркиби ва хусусиятлари бўйича реал ҳолатни ифодаловчи кўрсаткичларни ҳисоблаш муҳим аҳамият касб этади. Бугунги кунда республикамизда камбагаллик ва унинг чегарасини аниқлашнинг услубий асосларини ишлаб чиқиш долзарб масалалардан бири бўлиб турибди. Тўғри ҳозирги вақтда бу борада дастлабки қадамлар қўйилгани қувонарлидир, яъни, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбагалликни қисқартириш вазирлиги томонидан Жаҳон банкининг техник кўмаги асосида минимал истеъмол харажатлари қийматининг дастлабки ҳисоб-китоблари аниқланган бўлсада, аммо бу янада такомиллаштиришни тақозо этади. Бугунги кунда халқаро меъёрлар асосида чуқур ва ҳар томонлама комплекс изланишлар олиб борилиб, “камбагаллик” тушунчаси, уни аниқлаш мезонлари ва баҳолаш услубларини қамраб олган янги методология яратиш лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Мутахассислар фикрича, камбагаллик тушунчасига ягона таъриф мавжуд емас. Баъзилар инсоннинг бирламчи эҳтиёжларини қондириш имконияти йўқлигини камбагаллик деб тушунса, бошқалар танлов эркинлигининг етарлича эмаслигини ёки кишининг жамият ижтимоий-иқтисодий ҳаётидаги иштирокига путур етказувчи ижтимоий, таълим ва соғлиқни-сақлаш соҳасидаги тўсиқларнинг доимий доирасини тушунишади. Камбагалликка турли давлатларда ҳар хил изоҳлар, айрича фикрлар билдирилади. Умуман, жаҳон тажрибасида бирор шахс ёки ижтимоий гурухнинг ҳаёт кечириши учун зарур бўлган минимал эҳтиёжлар, меҳнатга лаёқатлилик ҳамда авлодини давом еттиришга имконияти йетарли бўлмаган каби иқтисодий ҳолатларни тавсифловчи тушунчага камбагаллик дейилади.

Буни аниқлашда бир нечта чегара бўлиб, аҳолининг муносиб турмуш кечириши учун маълум бир меъёр белгиланади. Агар кишининг даромад (ёки харажат)лари белгиланган меъёрдан паст бўлса, у камбағал ҳисобланади. Камбағаллик чегараси кунлик енг кам миқдордаги озиқ-овқат ва зарурий маҳсулотларни сотиб олиш учун сарфланган харажатлар ёки олинган даромадлар ҳамда оиланинг маълум бир гуруҳдаги товар ва хизматлардан фойдалана олиш имкониятини баҳолаш орқали белгиланади. Масалан, Давлат статистика қўмитасининг камбағалликни ўлчаш услубиётига биноан, Ўзбекистонда кунлик 2100 ккал.дан кам истеъмол (харажат) қилган кишилар камбағал дейилади. БМТ 1800 ккалдан паст озиқ-овқат истеъмол қилаётган одамлар ҳақиқий камбағал ҳисобланишини таъкидлайди. Камбағалликнинг нисбий ўлчамларида кўп ривожланган мамлакатларда тўйиб овқат емаслик муаммолари йўқ. Уларда барча аҳолининг олаётган даромади тақсимотида энг паст 20 фоиз даромадли аҳоли камбағал саналади. Яна бир ўлчам минимал истеъмол саватчаси бўлиб, бу ерда фақат озиқ-овқат эмас, хизматлар, ноозиқ-овқат маҳсулотлар, минимал хизматлар кабилар қўшилади. Мамлакатлар ўзларидаги камбағаллик даражасини мана шундай турли ўлчамлар билан аниқлаб, сўнgra аҳоли даражасини кўтариш бўйича ўз сиёсатларини амалга оширишади.

Расмий статистика маълумотларига кўра, Ўзбекистонда камбағалликка қарши курашда сезиларли ютуқларга эришилди. Хусусан камбағаллик даражаси 2000 йилдан бери икки баробарга камайиб, 2000 йилдаги 28 %дан 2019 йилда 11 %га тушди. Шу билан бирга, худудий тенгиззлик сақланиб қолмоқда ва ҳатто йилдан-йилга ошиб бормоқда.²⁷ Пандемия шароитида даромадлар пасайиши ва жамғармаларнинг узоқ муддатга етмаслик еҳтимоли давлат томонидан қўшимча маблағларни сафарбар этишни тақозо қиласди.

Бу эса бюджет даромадлари қисқарган шароитда қарз маблағларини жалб этиш заруратини келтириб чиқаради. Шу маънода, Президентимизнинг 2020 йил 19 марта “Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони қабул қилинганини алоҳида қайд этиш жоиз. Ана шуларни чуқур англаған Юртбошимиз Жаҳон банки, БМТ Таракқиёт дастури ва бошқа халқаро нуфузли ташкилотлар билан бирга камбағалликни камайтириш дастурини ишлаб чиқиш таклифини илгари сурди. Ўйлаб қаралса, республикада камбағаллик даражаси расман эътироф етилиб, унга қарши курашиш чоралари кўрилаётган бир пайтда пандемия бошланди. 2020 йил марта Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ташкил этилди. Мутахассислар фикрича, мазкур вазирликнинг тузилиши мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш билан бирга, камбағал аҳоли моддий таъминотида ҳам амалий кўмак беришга бўлган муҳим қадамdir. Ўзбекистонда камбағалликни ўлчашда факат дастлабки иккита усул кўлланилади. Озиқланишга асосланган усульнинг натижалари камбағаллик

²⁷ https://regulation.gov.uz/uz/d/30074#_Toc65574284

даражасини 11,4 % эканлигини кўрсатади. Иккинчи ёндашув натижаларига асосланиб эса кунига 5,5 доллар чегарани олиганда кам таъминланганлик даражаси 36,6 % ва 3,6 доллар деб олганда - 9,6 %ни ташкил етади.

Жаҳон банкининг ҳисоб-китобларига кўра, камбағалликнинг юқори даражаси Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Андижон вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида кузатилмоқда. Шуни таъкидлаш лозимки, айни пайтда мамлакатда амалда бўлган камбағалликни жон бошига кунлик истеъмол қилиниши лозим бўлган калориялар қийматига асосланган ҳолда ўлчаш услуги – озиқ-овқат камбағаллиги даражасининг ўлчови бўлиб, одатда даромад даражаси ўртacha кўrsatkiчнинг қуи қисмида бўлган мамлакатлар учун қўлланилмайди. Шу боис эндиликда ундан сиёsatни шакллантириш жараёнидаги восита сифатида фойдаланиш мумкин эмас. Бундан ташқари, маълумотлар тўплаш ва камбағаллик даражасини ўлчашнинг амалдаги методологияси халқаро даражада таққослаш ўтказиш имконини бермайди.

Шу сабабли айни пайтда мамлакатга қуидаги имкониятларни яратадиган янги ёндашувлар синовдан ўтказилмоқда: а) ўта камбағаллик даражасини халқаро даражада қабул қилинган камбағаллик чегараси (кунига 1,90 АҚШ долларидан камроқ маблағ ҳисобига кун кечирадиган аҳоли улуши) асосида ҳисоблаш ҳамда камбағаллик даражасини даромад даражаси ўртacha кўrsatkiчнинг қуи қисмида бўлган мамлакатлар учун белгиланган 3,20 АҚШ долларига teng бўлган халқаро камбағаллик чегараси даражаси асосида ҳисоблаш; б) камбағалликнинг турли жиҳатларини акс эттириш мақсадида, соғлиқни сақлаш, таълим ва уй хўжаликларининг даромад ёки харажатлари кесимидағи кўrsatkiчларни бирлаштирган кўп ўлчамли камбағаллик индексини ишлаб чиқиши; ва в) миллий камбағаллик даражасини мамлакат учун минимал турмуш даражасининг янги қабул қилинган ўлчовидан фойдаланган ҳолда ҳисоблаш.

Яқин вақтларгача иқтисодий ўсиш қулай демографик ва сиёсий шароитлар билан биргалиқда камбағалликни қисқартиради, деб ҳисобланган. Бироқ, халқаро тажриба иқтисодий ўсиш автоматик тарзда камбағаллик даражасининг пасайишига олиб келмаслигини кўrsatmoқда. Иқтисодий ўсишнинг фойдаси барчага сезилиши ва аҳолининг муайян қисмлари ортда қолиб кетмаслигини таъминлаш учун самаради мувофиқлаштирилган сиёсий чоралар тўплами бўлиши зарур. Камбағалликни қисқартириш кўп ўлчамли табиатга эга бўлиб, одамларни камбағалликда ушлаб турадиган ёки камбағалликдан қутулганларни яна унинг домига қайтарадиган омиллар жуда кўп.

Камбағалликни қисқартириш борасидаги илгарилаш 2020 йил бошида COVID-19 пандемияси туфайли тўсатдан тўхтаб қолиб, ҳозир эса ортга қараб кетмоқда. Ҳозирги мавҳум шароитда ҳисоб-китобларда ўзгаришлар бўлиш эҳтимоли юқорилигини таъкидлаган ҳолда, Жаҳон банки COVID пандемияси бошлангандан сўнг мамлакатдаги камбағаллик даражаси пандемиядан аввалги 7,4 фоиздан 8,7-10 фоизга кўтарилганини тахмин қилмоқда. Бу эса камбағаллар сони 0,45-0,88 миллионга кўпайганини англатади. Ўзбекистондаги аҳолининг аксарияти айни пайтда камбағаллик чегарасига яқин даражада кун кечираётган бўлиб, чегарадан тушиб кетишининг эҳтимоли юқори.

Мазкур аҳолининг ярмидан кўпроғи жамғармаларга эга эмаслигини, 40 фоизи эса ҳозирги кунда 100 минг сўм (9,8 доллар) микдордаги кутилмаган харажатларни кўтара олмаслигини маълум қилган. Эпидемиянинг салбий оқибатлари юзага чиқиши билан, аҳолининг тирикчилик манбалари бекарорлашиб, аксарият одамлар зарбалар қархисида ҳимоясиз қолмоқда.

Сўнгги йигирма йил давомида Ўзбекистонда ЯИМнинг ўсиши ўртacha 6,5 фоизни ташкил этди. Мазкур юқори ўсиш суръатига автаркик, давлат томонидан бошқариладиган ва марказдан режалаштириладиган иқтисодий стратегия орқали эришилган бўлиб, у мамлакат табиий бойликлари, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва қулай савдо шартларидан фойдали қазилмалар каби юқори қўшимча қийматга эга бўлган табиий ресурсларга сармоя киритиш учун максимал даражада фойдаланишга асосланган. Қулай савдо шартлари орқали олинган катта микдордаги профицит, хусусий кичик ва ўрта корхоналар учун имкониятлар чекланганлиги ва давлат хизматларини қўрсатиш тизимлари камбағалликни барқарор равишда қисқартиришга ва ўртacha даромадларнинг ўсишига ёрдам берди, гарчи жуда паст даражадаги база асосида бўлса ҳам. Аммо, мазкур натижаларга иш ўринларини яратиш, умумий омил самарадорлиги, иқтисодий ва ижтимоий эркинликлар ҳамда хусусий секторнинг ўсиши кабиларга салбий таъсир этиш орқали эришилди.

Натижада, камбағаллик қисқаришининг аҳоли жон бошига тўғри келадиган ЯИМ ўсиш даражасига нисбатан мослашувчанлиги паст бўлди. Ўзбекистонда ЯИМ юқори ва барқарор суръатда ўсгани ҳамда бошқа мамлакатлар тажрибасига асосланган ҳолда, камбағаллик даражаси янада жадалроқ қисқариши кутилган эди. Масалан, ривожланаётган мамлакатларда (Африка мамлакатларидан ташқари) камбағалликни қисқартириш даражасининг ўртacha ўсиш мослашувчанлиги 3,33 га тенг²⁸. Бу – аҳоли жон бошига тўғри келадиган ЯИМнинг ҳар бир фоиз ўсиши камбағаллик даражасининг 3 фоизга қисқаришига олиб келишини англаради. Аммо Ўзбекистонда аҳоли жон бошига тўғри келадиган ЯИМнинг ҳар бир фоиз ўсиши 2009-2014 йиллар мобайнида камбағаллик даражасининг атиги 1,5 фоизга қисқартишига олиб келган. 2015-2019 йилларда бу кўрсаткич 1,1 фоизга тушиб қолди ва бу вақт ўтиши билан иқтисодий ўсишнинг камбағалликни қисқартириш борасида самарадорлиги йўқолиб бораётганини англаради.

Фикримизча, Ўзбекистонда ҳам иқтисодий ҳам ижтимоий жиҳатдан ўта муҳим ҳисобланган муаммо-камбағалликни камайтириш учун қўйидаги чоратадбирларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз:

- минимал истеъмол харажатлари қийматининг прогноз параметрларини инфляция кутилмаларидан келиб чиқиб ҳисоблаш;
- минимал истеъмол харажатлари таркибини республика иқтисодиётининг ривожланиши ҳамда аҳоли даромад ва харажатларининг ўзгаришини инобатга олган ҳолда камида ҳар 5 йилда қайта қўриб чиқиш;

²⁸ «Beegle, Kathleen; Christiaensen, Luc. 2019. Accelerating Poverty Reduction in Africa». Вашингтон, округ Колумбия: Всемирный банк. © Всемирный банк. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32354> Лицензия: CC BY 3.0 IGO.

- минимал истеъмол харажатлари, камбағаллик чегараси ва уй хўжаликларининг реал истеъмол қийматлари ҳамда таркибини мунтазам таҳлил қилиш;
- минимал харажатлар қийматини аниқлашда минимал истеъмол харажатларини ҳисоблашда ҳар бир уй хўжалиги аъзоларининг ёши, таркибидан келиб чиқсан ҳолда тегишли коэффициентларни қўллаш, аҳоли танлови ва молиявий имкониятлари каби истеъмол таркибига таъсир кўрсатувчи омилларнинг инобатга олиш, аҳоли озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмолига сарфлаган амалдаги харажатларни, аҳолининг реал талабидан келиб чиқиб ҳамда демографик ҳолатнинг ўзига хослигини, ноозиқ-овқат маҳсулотлари турлари ва таркибини, аҳолининг зарур хизматлар харажатлари қийматини ҳисоблашда давлат томонидан кўрсатилаётган бепул хизматларни эътиборга олиш, минимал харажатлар қиймати аҳоли реал истеъмоли таркибидан келиб чиқсанлиги сабабли уларда боқимандалик кайфиятини рағбатлантиришга йўл қўйилмаслик, минимал харажатлар қийматини аҳоли билан бевосита сўров ўтказиш орқали аниқлаш мақсадга мувофик.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришининг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегияси
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 3 февралдаги ПФ-6155-сон ва «Кам таъминланган оиласарга моддий ёрдам кўрсатиш ҳамда камбағаллик билан курашии кўламини янада кенгайтиши чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартиши вазирлиги ҳамда унинг тизим ташкилотлари фаoliyatini ташкил этиши тўғрисидаги қарори
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Минимал истеъмол харажатлари қийматини ҳисоблаш тартибини амалиётга жорий этиши тўғрисида”ги қарори
5. “Beegle, Kathleen; Christiaensen, Luc. 2019. Accelerating Poverty Reduction in Africa». Вашингтон, округ Колумбия: Всемирный банк. © Всемирный банк. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32354> Лицензия: CC BY 3.0 IGO.
6. Всемирный банк. Оценка уровня бедности (проект), 2021 г.
7. Всемирный банк, 2020 год. Результаты опроса «Слушая граждан Узбекистана».

IQTISODIY TADQIQOTLAR

ELEKTRON ILMIY JURNALI

Tahririyat manzili:

100003, Toshkent sh., Chilonzor tumani, I. Karimov ko'chasi 49-uy
Telefonlar ****